

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування»
на тему: «Екологічний податок як складова «зеленої економіки»:
українські реалії та зарубіжний досвід»

Виконавець:

студентка факультету фінансів та
банківської справи
Качкалова Лідія Юріївна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доц.
Мартинюк Ірина Василівна

/підпис/

ОДЕСА – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Збереження екологічної рівноваги вимагає від суспільства великих зусиль. Прояв таких зусиль має починатися з якісно нових відносин між природою і суспільством. Адже все, що людина могла і може створити для себе і задоволення своїх потреб, вона запозичує з природи. Але, на жаль, в сучасному ринковому світі боротися за навколишнє середовище доводиться економічними методами, за допомогою економічних важелів. А економічний розвиток без урахування екологічних законів загрожує катастрофічними наслідками. Одним з економічних методів є екологічне оподаткування. Проблеми екологічного оподаткування ніколи не були в центрі уваги вітчизняної податкової нормотворчості. Модель обкладення платежами діяльності, яка прямо експлуатує ті чи інші ресурси навколишнього природного середовища, по суті не змінювалася ще з кінця минулого століття. Суттєвої різниці між теперішнім екологічним податком та колишнім збором за забруднення навколишнього природного середовища навряд чи вдасться знайти. Відзначимо, що українське законодавство про податки і збори, природоресурсне законодавство і законодавство про охорону навколишнього середовища є недосконалими, не забезпечуються ефективним механізмом реалізації. Таким чином, вже сьогодні необхідно намітити основні пріоритети, здатні забезпечити екологічну безпеку та поліпшення умов життя людини при здійсненні напрямку екоподаткової реформи «Зеленої економіки», що і складає основу екологічної функції держави. Це новий шлях та рівень назустріч екологічно-безпечного стану на основі дослідження зарубіжного досвіду.

Мета дослідження - аналіз стану екологічного оподаткування в Україні та зарубіжних країнах і пропозиції шляхів вдосконалення екологічного податку в межах реалізації «зеленої економіки» в Україні.

Завдання дослідження:

- визначити економічну сутність, функції та роль екологічного податку;
- розглянути історичні аспекти становлення та розвитку екологічного податку;
- описати сутність справляння екологічного податку; оцінити роль екологічного податку у доходах Зведеного бюджету України;
- провести аналіз ефективного використання надходжень від екологічного податку;
- проаналізувати досвід зарубіжних країн щодо справляння екологічного податку та можливості його застосування в Україні;
- розробити модель виходу України на шлях «Зеленої економіки»;
- обґрунтувати шляхи вдосконалення адміністрування екологічного податку та напрями вирішення екологічних проблем в Україні.

Об'єкт дослідження - процес справляння екологічного податку.

Предмет дослідження - економічні відносини, які виникають між державою та платниками податків в процесі справляння екологічного податку

як фіскального стимулюючого інструменту держави заради навколишнього природного середовища.

Методи дослідження. В процесі дослідження покладено наступна система методів: монографічний (застосовано для з'ясування поняття екологічного податку, системи оподаткування, екологічного), історичний (для дослідження генезису становлення системи екологічного оподаткування), порівняння (для з'ясування досвіду зарубіжних країн в сфері екологічного оподаткування), аналіз та синтез (використано для дослідження проблем в сфері екологічного оподаткування), статистичний, табличний та графічний (для аналізу стану екологічного оподаткування в Україні), індукції та дедукції (для визначення шляхів вдосконалення системи екологічного оподаткування в Україні), узагальнення та наукової абстракції (для формування висновків дослідження).

Інформаційна база дослідження - навчально-методична література, вітчизняні та зарубіжні теоретичні дослідження, аналітичні матеріали, наукові публікації. Діючі законодавчі акти України, такі як Податковий кодекс та Бюджетний кодекс України, навчально-методичні посібники з податкової системи та основ теорії оподаткування, матеріали науково-практичних конференцій, монографії, періодичні видання та інтернет-ресурси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (32 найменувань) та 2 додатків. Загальний обсяг роботи становить 93 сторінки. Основний зміст викладено на 87 сторінках. Робота містить 13 таблиць, 23 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано 1 тезиси: «Екологічне оподаткування в Україні»//*студентський науковий збірник №8 кафедри Фінансів*).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні засади екологічного оподаткування**» висвітлено економічну сутність та етапи розвитку екологічного оподаткування, писана історія становлення екологічного податку в Україні та у зарубіжних країнах.

У другому розділі «**Аналіз стану екологічного оподаткування в Україні, 2014-2019 рр.**» проаналізовано та оцінено роль екологічного податку у Зведеному бюджеті України та проведено моніторинг ефективного використання надходжень від екологічного податку.

У третьому розділі «**Перспективи вдосконалення екологічного податку в межах реалізації «зеленої економіки»**» подано інформацію та досліджено зарубіжний досвід застосування «зеленої економіки», перспективи проєкції її в Україні та шляхи вдосконалення адміністрування екологічного податку та напрями вирішення екологічних проблем в Україні.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Система екологічного оподаткування пройшла значний період з початку свого заснування та займає одну з важливих не тільки економічних складових, але й соціальних. Суть дослідження кваліфікованої роботи полягла в поєднанні цих двох складових в єдиній системі «Зеленої економіки». Українські реалії на сьогоднішній день потребують негайного втручання екореформи для збереження безпечного екологічного стану та паралельно підіймаючи економіку на новий рівень. Поняття «забруднювач платить» є основою побудови моделі виходу України на «зелений шлях». Це психологічна складова, яка буде закладатися на підсвідому рівні вже з малих років. Досвід європейських країн підтвердив позитивну тенденцію змінення екологічних та економічних складових саме завдяки проведенню екоподаткової реформи. Було виявлено, що для кожної країни екоподаткова реформа включає свої кроки у її впровадженні. Залежність цих кроків складається від індивідуальних особливостей та проблем країни. «Зелена економіка» - це не просто вписання одного закону в Податковий Кодекс, а ціла система заходів, правил і підходів, які здатні змінити все на краще. На нашу думку, описаний досвід впровадження ЕПР, таких країн як: Німеччина, Норвегія та Швеція - є особливо цінним для України. Дослідження цих країн показало основні переваги ЕПР та які саме перші кроки потрібно зробити назустріч «Зеленої економіки» через реформування податкової системи з огляду нагальних проблем економіки та екології.

2. У процесі проведення дослідження основних екологічних та економічних проблем України було виявлено основні кроки впровадження моделі «Зеленої економіки». Подальше удосконалення системи екологічного оподаткування пропонуємо гуртувати на засадах пропонованої моделі ґрунтуючись на зарубіжному досвіді. Основними напрямками удосконалення екологічного оподаткування та реалізації впровадження «Зеленої економіки» в Україні визначено: адаптувати досвід країн ЄС щодо диференціації ставок до українських реалій (запровадити підвищену ставку на забруднення природньої навколишньої атмосфери CO₂, запровадити підвищену ставку на розміщення відходів в неналежному місці); формувати свідоме і відповідальне ставлення платників податків до виконання своїх податкових зобов'язань; дотриматися принципу «забруднювач платить», поетапне скасування екологічно шкідливих субсидій, зміщення податкового тягаря від праці до забруднення. Для підтримування збалансування між податковими навантаженнями та не втратити надходження до бюджету країни, наступним кроком пропонуємо розширити базу оподаткування ПДВ та доходів громадян і зменшити суму неоподаткованого мінімуму. Крім того, знизити ставку податку на доходи громадян для більшості населення, залишаючись незмінною для найбагатшого прошарку. Втілення моделі «Зеленої економіки» передбачає зростання ролі держави і міждержавних органів в економічному та екологічному регулюванні, взаємодію держави і бізнесу, створення умов для

розвитку бізнесу на основі нових екологічних стандартів і технологій та державну підтримку соціально-екологічно відповідальних підприємств, сприяння діяльності некомерційних екологічних організацій та об'єднань, створення умов для розвитку екологічної культури населення та популяризацію просвітницьких екологічних ініціатив і програм ресурсозбереження. Така модель може виявитися ефективним способом подолання екологічних і частково економічних проблем в Україні, стимулюючи реструктуризацію економіки у напрямку переходу до інноваційної моделі розвитку економіки.

АНОТАЦІЯ

Качкалова Л.Ю. «Екологічний податок як складова «зеленої економіки»: українські реалії та зарубіжний досвід»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «фінанси, фінансовий менеджмент та страхування», Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес справляння екологічного податку.

У роботі розглядаються засади екологічного оподаткування, розглянуто хронологію становлення екологічного податку у світі та в Україні, розглянуто законодавчо-нормативну базу екологічного оподаткування.

Проаналізовано стан та обсяги надходження екологічного податку за 2014-2019 рр. в Україні, оцінено справляння обсягів витрат на захист навколишнього природного середовища.

Запропоновано шляхи вирішення екологічних проблем в Україні та узагальнено досвід впровадження екоподаткової реформи провідними країнами Європи для визначення можливостей її використання в умовах України, розроблено модель виходу України на шлях «Зеленої економіки».

Ключові слова: екологічний податок, екологія, податок, «зелена економіка», екоподаткова реформа, навколишнє природне середовище

ANNOTATION

Kachkalova Lidia " Environmental tax as a component of the "green economy "

Qualifying work for a bachelor's degree in "072 Finance, Banking and Insurance"
in the educational program "Finance, Financial Management and Insurance",
Odessa National Economic University
Odessa, 2020

This thesis consists of three chapters. The object of study is the process of levying taxes on environmental tax.

The principles of ecological taxation are considered in the work, the chronology of formation of the ecological tax in the world and in Ukraine is considered, the legislative and normative base of ecological taxation is considered.

The state and volumes of the receipt of the ecological tax for 2014-2019 in Ukraine are analyzed, the collection of the volumes of expenses for the protection of the natural environment is estimated.

The ways of solving ecological problems in Ukraine are offered and the experience of introduction of eco-tax reform by the leading countries of Europe for definition of possibilities of its use in the conditions of Ukraine is generalized, the model of an exit of Ukraine on a way of "Green economy" is developed.

Keywords: environmental tax, ecology, tax, green economy, eco-tax reform, the environment.